

ט. על התייחסותם של אנשי כנסייה מסוימים

הבישופים של הכנסייה הארגנטינית גינו פעמים רבות את מערך הדיכוי שנחקר ע"י ועדה זו. רק חודשיים אחרי ההפיכה הצבאית, ב-24 במרס 1976, הגדירה אסיפת הבישופים בוועידתה הכללית במונח 'חטאים' את השיטות שהופעלו. במאי '77 פרסמה מסמך חמור באותה רוח, וקריאות לאנשי החונטה הצבאית.

לצערנו הרב, היו גם אנשי כנסייה שהשתתפו, או עודדו בנוכחותם, בשתיקתם, ואפילו במילים, והצדיקו את המעשים שהוקעו ע"י הבישופים.

להלן עדויות, בהן מוזכרים אנשי דת:

בשנת 1977 הייתי שוטר בשירות משטרת הפרובינציה של בואנוס איירס. בסוף '77 ובתחילת '78 נקראתי למשרדו של המפקח הכללי, בנוכחות האב Christian Von Wernich... ונשאלתי אם אני מסוגל להרדים אדם במקום צר, כמו החלק האחורי של מכונית, במכת ג'ודו... בהזדמנות אחרת הסבירו לנו שיעבירו מהבריגדה של לה פלטה שלושה חתרנים 'שבורים', ששיתפו פעולה עם מערכת הדיכוי, ויועברו לחו"ל לפי מה שהובטח להם... כבר הכינו עבורם תעודות זיהוי על שמם של החתרנים, אך התמונות היו של אנשי משטרה... בניסיעה הראשונה, עם מסמכים אלה, נסעו השוטר Cossani ושתי קצינות משטרה ונקבעו, כביכול, המקומות בהם התארחו החתרנים לשעבר. כך החל המבצע הראשון. יצאנו מהמפקדה בשלושה כלי רכב. במחלקה לחקירות של לה-פלטה חיכה לנו האב Christian Von Wernich ששוחח עם החתרנים לשעבר וערך להם פרידה במחלקה עצמה. המשפחה (שאמורה הייתה לחכות להם בברזיל) שלחה להם פרחים. שלושת החתרנים לשעבר, שתי נשים וגבר, יצאו לחופש ללא אזיקים. עבורם היינו שומרי ראש פשוטים, שתפקידנו היה להביאם לשדה התעופה. קיבלנו הוראות ברורות לא לשאת נשק, אך מתוך חשש שמא יערכו תקרית מדומה ויחסלו אותנו, החלטנו לקחת את הנשק של הצבא והנשק האישי. בכלי הרכב בו אני נסעתי - רכב מס' 3 - היה גם האב Christian Von Wernich.

(...)

'האלמוני' היה צעיר כבן 22, עור לבן, שיער ערמוני, שהתגורר בסביבות לה פלטה, בדרך גנרל בלגראנו.

(...) הם הלכו לבדוק בקשר את מצבם של כלי הרכב וזה היה הסימן. כשהגיעו ל'רכב מס' 3' הייתי צריך לתת את המכה שתכריע את האיש. אני מחטיף את המכה קרוב ללסת, אך לא מצליח לגרום לצעיר שיתעלף. Giménez שולף אקדח. כאשר 'האלמוני' רואה את הנשק הוא מזנק עליו ומתחיל להיאבק, ואז אני נאלץ להחזיק אותו בצוואר ולהכות בראשו כמה מכות בקת האקדח שלי. הוא נפצע במקומות שונים והרבה דם שותת ממנו, עד שהכומר, הנהג ואנו, השניים שלי, הוכתמנו בדם... שלושת כלי הרכב נכנסו לדרך עפר צדדית עד מגרש עם עצים, שם היה הקצין הרופא הד"ר Bergé.

(...) שלושת החתרנים לשעבר מורדים מהרכב בעודם חיים. זורקים אותם על הדשא, הרופא מזריק לכל אחד מהם שתי זריקות, הישר ללב, עם נוזל אדום

שהיה רעל. שניים מהם מתים, אך הרופא קובע ששלושתם מתו. מעמיסים אותם על טנדר של הבריגדה ולוקחים אותם לאבז'אנדה. הלכנו להתרחץ ולהחליף את הבגדים שהוכתמו בדם. האב Von Wernich עזב את המקום ברכב אחר. מייד יצאנו לכיוון מטה המשטרה, שם חיכו לנו רב-ניצב Etchecolatz, האב Christian Von Wernich וכל חברי הקבוצות שהשתתפו במבצע. שם מדבר האב Von Wernich באופן מיוחד אלי, בגלל הרושם שעשה עלי כל מה שאירע; הוא אומר לי שעשינו את חובתנו, שהיה זה מעשה פטריוטי ואלוהים יודע שהדבר הוא לטובת המדינה. כך הוא אמר לי במפורש... (עדויות של Julio Alberto Emmed, תיק מס' 683).

אף פעם לא יצאנו מהעיר (לה פלטה), הגענו למקום שנקרא בפי החוטפים 'לה קאסיטה', שם נמצא מרכז המבצעים של הקבוצה שחטפה אותנו. (...) אחרי סדרת העינויים הראשונה, ניגש אלי כומר. מאוחר יותר נודע לי שזה היה Christian Von Wernich. (...) הכומר חזר כמה פעמים. פעם ציווה עלי להסיר את הקשרים מעיניי. סירבתי לעשות זאת. הוא הוריד לי אותם בעצמו ואמר לי שהכנסייה שלו נמצאת ב- 9 ביולי, בפרובינציה של בואנוס איירס. פעם שמעתי את Christian Von Wernich עונה לעצור שביקש על חייו: "חיי-אדם תלויים באלוהים ובשיתוף הפעולה שלך." פעם אחרת פנה אלי, נגע בשערות חזי ואמר בחיוך: "שרפו לך את השערות"... כמו כן שמעתי אותו מצדיק את העינויים, והודה שלפעמים גם נכח בהם. כשהתייחס למבצע כלשהו אמר: "כאשר עשינו את המבצע..." (עדויות של Luis Velasco, תיק מס' 6949).

שמו של Von Wernich מוזכר גם בתיקים מס' 2852 (תביעה על היעלמה של María Magdalena Mainer ו-Pablo Joaquín Mainer), 2818 - (תביעה על היעלמה של Cecilia Luján Idiart); 2820 (תביעה על היעלמו של Domingo Héctor Moncalvillo); 2821 - (תביעה על היעלמה של Liliana Amalia Galarza); 2822 - (תביעה על היעלמה של María del Carmen Morettini); 6982 (עדויות של Luis Larralde).

... ביקרתי אצל מונסניור Grasselli בבית הכמורה הצבאי. הוא עיין בכרטיס מתכת ואמר לי שמוטב שנשב בשקט ולא נעשה הרבה רעש (...) אני זוכר שכאשר אמרתי לו שאני Daniel Grigón ושהשתחררתי, הוא לקח עט ומחק בכרטיס של אחי את השם Daniel. אני זוכר גם שבחלק העליון של כל כרטיסיה בלטה האות M בצבע אדום... (עדויות בדבר היעלמו של העיתונאי Enrique Raab, תיק מס' 2776).

... באפריל מאי 1977, היינו בעלי ואני בראיון אצל מונסניור Grasselli שהיה אז מזכיר הכומר הצבאי. בראיון השני הוא דיווח לנו כי בתנו María Adelia ובעלה Rubén, הופיעו ברשימת העצורים עד אפריל, ושאר תאריך זה אינם מופיעים עוד, ומכאן הוא משער שקרה הגרוע מכל... ובאשר לבננו השני Arturo Martín, שמו לא הופיע מעולם ברשימת העצורים (...)

מונסיניור Grasselli היה מדווח במשרד שנמצא בכנסיית סטלה מאריס הסמוכה לרטירו. בכניסה היה משרד גדול, עם עובדים רבים. כל אדם קיבל מספר ששימש 'צו מעבר' ובעזרתו יכול לנוע במקום ולהיכנס למשרדו של Grasselli (תביעה שהוצגה ע"י María Teresa Penedo de Garin תיק מס' 431).

... הכומר Amador שולח אלינו את המונסיניור Grasselli שאמר לנו שהצעירים נמצאים במבצע שיקום 'בבתים' שהוכשרו למטרה זו, ושהיחס אליהם טוב (...)
הוא אמר לנו ש-Videla הוא אציל נפש, שכן הוא הגה תכנית זו, כדי שלא יאבדו אנשים אינטליגנטים... הוא אמר שמטפלים בצעירים בעזרת פסיכולוגים וסוציולוגים, שיש צוות רופאים, ושאלה שאינם ניתנים לשיקום, אפשר שתימצא נפש רחמנית שתיתן להם זריקה כדי שיירדמו לנצח ... (תביעה על היעלמו של Carlos Oscar Lorenzo, תיק מס' 1560).

ארבעים יום לאחר ההיעלמות, פנינו למונסיניור Grasselli שאמר לנו לחזור אליו בעוד שמונה ימים. חזרנו אליו אחרי פרק זמן זה. הוא הראה לנו רשימה ארוכה של שמות ואמר שנבדוק אם השם של בננו מופיע בה. אמר שאלה המסומנים בצלב - משמעו כי מתו, ואם לא - הם חיים. מכאן הסקנו שהקורבן היה בחיים... (תביעה של Adelina Burgos de Di Spalatro תיק מס' 1526).

האחראי על מסירת המידע בכנסיית סטלה מאריס, היה כומר (מונסיניור Grasselli) שאמר שתמך רוחנית בקברוצות הביצוע. Grasselli תיאר את Enrique פיסית, והעיר שכינו אותו 'פינגוויין', ומסר פרטים נוספים שהעידו שהכיר מקרוב את גורלם של הקורבנות; הוא סיים באומרו ש- Enrique הוצא להורג בירייה... (תביעה שהוצגה ע"י Jorge Alfredo Barry, תיק מס' 270).

...בסביבות מרס 1980, בבית הכלא בקאסרוס, עוניתי בידי המפקד, בלווית המנהל הפנימי ובנוכחות הכומר Cacabello, על שסירבתי לשתף עמם פעולה...
... אני מצהיר בזה, שבמשך כל זמן מעצרי לא הובאה בפני כל האשמה ושהייתי ברשות הרשות המבצעת (עדותו של Eusebio Héctor Tejada, תיק מס' 6482).

...בימי ראשון היה בא אלי לביקור קצר הכומר הצבאי Pelanda López. בשיחה קצרה בתא הצדיק את העיניים. פעם אמר לו אחד העצורים: "אבי, מענים אותי נורא בזמן החקירות, אני מתחנן בפניך לעשות משהו כדי שלא יענו

אותי יותר". ענה לו Pelanda López: "בני הקטן, למה אתה מצפה אם אינך משתף פעולה עם בעל הסמכות שחוקר אותך?" בפעם אחרת ציינתי בפני הכומר הצבאי שלא ייתכן שימשיכו לענות אותי כמו שעשו עד כה, והוא ענה לי: "איך לכם כל רשות להתלונן על העינויים" (עדותו של חבר פעיל באגוד מקצועי Plutarco Antonio Schaller, תיק מס' 4952).

זכור לי מתקופת מעצרי בבית הסוהר של וילה גוריטי, שהבישוף של חוחוי, מונסיניור Medina ערך מיסה וברשה ציין בפנינו שהוא ידע על המתרחש, אבל הכל נעשה לטובת המולדת, אנשי הצבא עושים את הטוב, ומחובתנו לדווח על כל מה שאנו יודעים. הוא גם הציע את עצמו לקבלת הווידויים... (עדותו של Ernesto Reynaldo Saman, תיק מס' 4815).

פגשתי את Pedro Eduardo Torres בראשית חודש יוני 1976 בבית הכלא (בוילה גוריטי, בחוחוי), שם יכולתי לדבר אתו. הוא ציין שאמרו לו שעומדים להרוג אותו... מונסיניור Medina, שביקר בכלא לעתים תכופות, סיפר לי על 'העברה' זו (עדותו של Mario Heriberto Rubén López, תיק מס' 4866).

כשנכנסתי לבית הכלא בוילה גוריטי, הייתי בתא בודד, כאשר בא לבקר אותי מונסיניור Medina, הוא אמר לי שעלי להגיד כל מה שידוע לי. ענית לי שאינני יודעת מה עלי להגיד, ושהדבר היחידי שאני רוצה הוא לדעת איפה הבנים שלי. הוא ענה לי שבוודאי 'היו באיזשהו עניין', אם אני לא יודעת היכן הם נמצאים; הוא חזר ואמר לי שעלי להגיד את הכול, ואז אדע איפה נמצאים בניי... (עדותו של Eulogia Cordero de Garnica, תיק מס' 4859).

מונסיניור Miguel Medina צוין גם בפי Emma Elena Giménez de Giribaldi (תיק מס' 2459) ו-Gustavo Rafael Larratorres (תיק מס' 4859).

י. שאלונים שנשלחו לפקידים בכירים לשעבר בשלטון דה-פאקטו

עם התקדמות פעולתה של ועדה זו, הוחלט לשלוח שאלונים מפורטים לפקידים הבכירים אשר, בשל התפקידים שתפסו בצמרת הביטחונית של הממשלה דה-פאקטו, ובשל מעורבותם במבצעת, ניתן לצפות שבידיהם המענה לשאלות. ההחלטה לשלוח את השאלונים נבעה מהידעה של חברי הוועדה הזו על הקושי לאתר מידע על:

- גורל הנעדרים,
- אמות המידה בהן השתמשו מפקדי הכוחות המאוחדים להבנת המושגים 'נטרול' או הכחדה של פעולות חתרניות' כנאמר בצווי הממשל מס' 261/76 ו-2772/75, כמו גם על הנורמות שביססו את חוקיותן המפוקפקת של השיטות שנקטו במאבק הקרוי אנטי-חתרני,
- המושגים האובייקטיביים שנקטו כדי לקבוע מיהם החייבים במעצר,

- הרשימה הכוללת של מקומות המעצר ושל השלטונות האחראים לניהולם ושמירתם,
 - ההוראות המיוחדות בנוגע לקבורת עצמות ההרוגים וזיהוי הסמכות המשפטית שהופעלה בכל מקרה ומקרה,
 - קביעת צורתם ויעדם של המסמכים הנוגעים להוראות, לביצוע ולתוצאות המבצעים, ומרכז המחשבים שעיבד את הנתונים,
 - הצעדים שנקטו כדי לחקור אלפי תביעות על היעלמות בני אדם.

השאלונים נשלחו באמצעות משרד ההגנה ומשרד הפנים, ע"פ צו מס' 2107/84, אל חברי החונטה הצבאית ונשיאות המדינה, שרי הפנים וראשי המטה הכללי של שלוש הזרועות, מפקדי הקורפוסים הצבאיים, ראשי השירותים למודיעין, ראשי המשטרה הפדרלית של ארגנטינה, של הגנדרמריה, של משמר החופים ואחרים:

Jorge R. Videla	רב אלוף
Emilio E. Massera	רב אלוף חיל הים
Orlando R. Agosti	רב אלוף אוויר
Roberto E. Viola	רב אלוף
Armando Lambruschini	רב אלוף חיל הים
Omar D. Graffigna	רב אלוף אוויר
Leopoldo F. Galtieri	רב אלוף
Jorge I. Anaya	רב אלוף חיל הים
Basilio A. I. Lami Dozo	רב אלוף אוויר
Cristino Nicolaidis	רב אלוף
Rubén O. Franco	רב אלוף חיל הים
Augusto H. Hughes	רב אלוף אוויר
Reynaldo B. Bignone	רב אלוף
Alberto A. Valin	תת אלוף
Alfredo Sotera	תת אלוף
Eduardo R. Ojeda	תת אלוף
Sasiaiñ. Juan B	אלוף
Luis S. Martella	אלוף
Santamaría. Pedro A	תת אלוף חיל הים
JoséM. cichSuppi	תת אלוף חיל הים
Salvio O. Menéndez	תת אלוף חיל הים
Carlos E. Laidlaw	תת אלוף
Carlos A. Dalla Tea	תת אלוף
Humberto F. Santiago	תת אלוף
Antonio D. Bussi	אלוף
Juan M. Bayon	תת אלוף
Oswaldo J. García	אלוף
Raúl J. Ortiz	תת אלוף

Mario A. Piotti	אלוף
Julio C. Ruiz	תת אלוף
Roberto Roualdes	אלוף משנה
Rubén J. Chamorro	אלוף חיל הים
Horacio Zaratiegui	תת אלוף חיל הים
Mohamed A. Seineldin	אלוף משנה
Alfredo Astiz	סרן חיל הים
Jorge Perren	סרן
Santiago O. Riveros	אלוף
Ramón J. Camps	אלוף
Fernando Vertplaetsen	אלוף
Jorge Carlos Olivera Rovere	אלוף
Ibérico Saint Jean	אלוף
Acdel Vilas	אלוף
Ernesto Trotz	אלוף
Federico Minicucci	אלוף

אחדים לא העבירו תשובות כלל, ומן התשובות שנתקבלו בוועדה אף אחת לא היה בה כדי להבהיר את המעשים הקשורים בהעלמת בני אדם בארגנטינה, או כדי לתרום למאמץ שנעשה לאיתורם.

יא. תיאום הדיכוי באמריקה הלטינית.

מבצעי הדיכוי הבלתי חוקיים שנעשו ע"י הממשלה בין גבולות המדינה, כמו גם מעשי הרדיפה שנקשרו בהם, לא היו כבולים לגבולות גיאוגרפיים. לשם כך הסתייעו בשיתוף הפעולה של ארגוני ביטחון של מדינות שכנות, שמצדן עצרו גם הן אנשים, תוך הפרה מוחלטת של החוק ותוך התעלמות מהסכמים וחוזים בינלאומיים, שעליהם חתמה ארגנטינה בדבר הזכות למחסה ולמקלט מדיני. כך פעלו בתחומי ארצנו מדכאים זרים, שעצרו אזרחים אורוגואים, פאראגואים, בוליביים ובני לאומים אחרים.

כך נחטפו בחשאי תושבים זרים והוסגרו בלי כל ענישה לידי שלטונות ארצם. כמה מהם היו פליטים, אחדים השתקעו כחוק ואחרים היו תחת חסות האו"ם. הפרת מעמדם כפליטים היא הפרה ברורה של אמנות בינלאומיות, וביזוי בוטה של מסורת התקדימים הקשורה במתן מקלט מדיני.

השיטה שיושמה הייתה מבוססת ביסודה על קשר בין קבוצות הדיכוי הבלתי חוקי, שפעלו, למעשה, כאילו היו כוח אחד ויחיד, ובשיטת פעולתן החשאית הפרו בצורה ברורה את הריבונות הלאומית.

מה שארע הוא הוכחה לקיומו של מנגנון דיכוי 'רב-לאומי'. בחסותו שובצו כוחות הדיכוי הזרים במסגרת הקבוצות שכונו 'כוחות משימה' ועסקו בחטיפה, בחקירה בעיניים, ברצח, או בהעברת בני ארצם למרכזי מעצר חשאיים בארצם שלהם.

אף שמספר הזרים הגדול ביותר היה בעל נתינות אורוגוואית, אין להזניח את המקרים של גולים פאראגואאים, בוליביים ואפילו צ'יליאנים שקיבלו מקלט מדיני. כולם נאלצו לשאת בתוצאות השכנות האינטימית של משטרים אוטוריטריים שנכפו על האזור הזה של היבשת.

נעיין בדוגמאות אחדות:

עדותו של *Osiris Irineo Ayala*, תיק מס' 6364

באחת מאותן הזדמנויות הייתי עם קבוצת אנשים, ואחד השומרים אמר בשפת גוארני: "יש אחד שהוא לא פאראגואאי, תגיד לסרן Espada שאנחנו לא רוצים לקחת אנשים שהם לא פאראגואאים".

מן הראוי להדגיש שמר Ayala נשאר יחידי מתוך ארבעה עשר האנשים שהיו עצורים באותו מקום מעצר.

עדותה של *Matilde Artes Company*, שבתה *Graciela Antonia Rutilo Artes* ונכדתה *Carla Graciela Rutilo Artes* נעדרות, תיק מס' 6333 ו-7243

ב-2 באפריל 1976, נעצרה בתי Graciela Antonia Rutilo Artes יחד עם נכדתי Carla Graciela Rutilo Artes ע"י כוחות הביטחון בעיר אורורו, בוליביה.

מאוחר יותר העבירו אותן לעיר לה פאז, שם הפרידו בין האם ובתה. Graciela הועברה למוסדות שונים של משרד הפנים הבוליבייני, שם עינו אותה...

Carlita הוכנסה לבית יתומים 'מעון קרלוס ויז'גס', תחת שם בדוי: Norah Nentala, ובהוראה לשמירה קפדנית. Carlita נלקחה מספר פעמים לסדרות עינויים של אימה, והיא עצמה זכתה ליחס גרוע (הם קשרו אותה עירומה ברגליה, ראשה כלפי מטה), כדי לשבור את Graciela. עקב התביעות שהגשתי לצלב האדום הבינלאומי, נמצאה בתי, שעד אז לא ידעתי את מקום המצאה. במקום מעצרה ביקר אצלה מר Isler, נציג הארגון, שפתח בהליכים בפני הרשויות המתאימות כדי לאחד את הילדה Carla עם אימה.

... הקטנה הועברה לבית היתומים של וילה פאטימה (לה פאז), שבו כבר היה אפשר לרשום אותה בשמה האמיתי. היא הייתה שם עד השעה 13:20 של ה-25 באוגוסט 1976, ואז הוציאוה בכוח מידי העובדות הסוציאליות שסירבו למסור אותה, ארבעה פקידים של משרד הפנים הבוליבייני, שמילאו את הוראות אלוף-

משנה Ernesto Cadina Valdivia, וטענו שהילדה חייבת לנסוע מיד עם אימה. מצד שני, נאלצה בתי, לחתום על מסמך בו היא מצהירה כאילו 'קיבלה את הילדה, שמצבה הבריאותי מצוי'. כל זה אירע ב- 25 באוגוסט 1976, בשעה 15:00. כמו כן, נודע לי ממקורות מהימנים, שעינו את בתי בצורה נוראה, ע"י יחידת משטרה פדרלית של ארגנטינה, שהופיעה באמצע חודש אוגוסט 1976. בסופו של דבר, נמסרו בתי Graciela ונכדתי Carlita, ב- 29 באוגוסט 1976, בשעה 10:15, בגבול של וילזון-לה קיאקה, לשלטונות הארגנטיניים. אני מצרפת כהוכחה את המברק הרשמי (מצורף צילום). מן הראוי לציין שבתי התגוררה בבוליביה כבר מגיל 9, שבה השתקעתי עם משפחתי, וחזן מביקורים קצרים בארגנטינה לא גרה מעולם בארץ זו. לפיכך, מעבר לאופי הבלתי חוקי של העברתה, ברור שלממשלה הארגנטינאית לא הייתה כל סיבה לדרוש את החזרתה. מאז שנוצר הקשר, היה הצלב האדום הארגון הבינלאומי היחיד שראה בחיים את בתי, שקיבל מהממשלה הבוליביאנית הודעה רשמית על מסירת שתייהן לידי שלטונות ארגנטינה, ושטיפל בפני הממשלה הארגנטינית בהופעתן של שתי האזרחיות, שבמידה מסוימת היו תחת חסותה, בעוד החונטה הצבאית ממשיכה לטעון כי 'אין הוכחות לגבי מקום הימצאן, ושהן אינן עצורות'.

היעלמו של *Claudio Ernesto Logares*, Mónica Sofía Grispon de Logares ו-
Paula Eva Logares תיקים מס' 1982-1983-1984-
המדובר במשפחה ארגנטינית שהתגוררה במונטבידאו, אורוגואי, שם נחטפה.
ב- 18 במאי 1978 נעצרו Claudio Ernesto Logares, אשתו Mónica Sofía Grispon de Logares וכתם הקטינה Paula Eva Logares, בשעה 15:30, בשדרת פרננדו קריספו, מול הבית מס' 1757 במונטבידאו, ע"י קבוצת אזרחים חמושים שהובילה אותם בשלושה כלי רכב. בני הזוג הופרדו, מר Logares הובל במכונית אחת, בעוד שאשתו וכתם הקטינה באחרת. באורוגואי ובארצנו ננקטו צעדים במטרה לברר את מקום המצאה של המשפחה, אך איש לא הצליח לגלות דבר.

מן הראוי לציין שהקטינה Paula Eva Logares, אותרה ע"י 'הסכתות של כיכר מאז'ו'. הבת הקטינה של הזוג Logares נמצאה ברשותו של קצין בכיר לשעבר במשטרת הפרובינציה של בואנוס איירס, שרשם אותה כאילו הייתה בתו החוקית. לאחר שהוצגה התביעה המתאימה בפני בית הדין הפדרלי מס' 1 של עיר הבירה, הוציא השופט צו מעצר נגד Rubén Luis Lavallén, Raquel Teresa Leyro והרופא Jorge Héctor Vidal, בהחשידו אותם, לכאורה, בפשע של שינוי מצבה המשפחתי של הקטינה בת ה- 10 וזיוף מסמך רשמי (תעודת לידה).

הופעתה של הילדה בארצנו, ועוד בידי איש משטרה, אינו מותר מקום לספק שבחטיפת משפחת Logares נעזרו בשיתוף הפעולה ההדוק, שהיה קיים בין קבוצות הדיכוי הבלתי חוקי, ושבנוסף לכך, נצלו את הקשר ההדדי הזה, כדי לחטוף ולשנות את זהותה של הילדה Paula Eva Logares.

היעלמם של Elsa Fernández de Sanz ו- Aída Celia Sanz Fernández, תיק מס' 7162-7227

Aída Celia Sanz Fernández, בעלת נתינות אורוגוואית, התגוררה בארצנו החל מחודש מאי 1974. היא עבדה כאחות ביחידה לטיפול נמרץ, בחברה הספרדית של בואנוס איירס. בעת מעצרה, ב- 23 בדצמבר 1977, הייתה בחודש האחרון להריונה. אימה Elsa Fernández de Sanz, באה במיוחד מאורוגוואי, כדי להיות נוכחת בלידה הקרבה.

השתיים נעצרו בבית המגורים של Aída Celia, ביישוב סן אנטוניו דה פדואה, בפרובינציה של בואנוס איירס. מהראיות המופיעות בתיקים הנ"ל, ניתן לקבוע שהבת נראתה במחנה המעצר החשאי 'בור קילמס' כפי שעולה מעדותו של Washington Rodríguez שנכללה בתיק:

נחטפתי ב- 1 באפריל 1978 בבואנוס איירס והועברתי למחנה מעצר חשאי ששכן בסביבות קילמס. שם ראיתי שלושה אורוגוואים, ביניהם את Aída Sanz, שנעצרה ב- 23 בדצמבר וילדה ב- 27 בדצמבר תינוקת שנלקחה ממנה מייד, מבלי שתדע לעולם על גורלה...

תביעתו של Enrique Rodríguez Larreta Piera, תיק מס' 2539, בנוסף למצבים שתוארו לעיל, יש בידי ועדה זו הוכחות שהובאו בפני בית המשפט הלאומי, ע"י האזרח האורוגוואי Enrique Rodríguez Larreta Piera, על האירועים הטרגיים שעלו בגורלו. לדבריו יש חשיבות בשל חומרתם, ולפיכך נצטט מילולית את הקטעים העיקריים:

בתאריך ה- 1 ביולי 1976, דיווחה כלתי, Raquel Nogueira Paullier, על היעלמו של בני Enrique Rodríguez Larreta Martínez, עיתונאי אורוגוואי, נשוי, בן 26, אב לילד בן 5, בעל רשות חוקית להתגורר ברפובליקה הארגנטינית מאז 1973. יצרנו קשר מייד עם עורך דין ובעצתו הגשנו עתירה לצו הבאה... מספר ימים מאוחר יותר נמסר לי שהעתירה תחויק, כיוון שהשלטונות דיווחו שלא נרשם צו מעצר נגד בני וכי איננו עצור. ואז, בלילה שבין ה- 13 וה- 14 ביולי, נכנסה כנופיה בת 8 עד 12 איש חמושים לדירת המגורים של בני וכלתי. הם נכנסו לבניין הדירות, פרצו את הדלת ובלי להציג צו חיפוש... לקחו את כלתי ואותי אל מחוץ לבית, לטנדר סגור. הרכב בו נסענו פנה לבית אחר; אחרי שחנה דקות מספר, הוכנס אליו זוג נוסף. אח"כ הובלנו לאולם שהכניסה אליו נעשתה ברעש גדול אחרי שהרימו תריסי מתכת מתקפלים. הצלחתי להבחין מייד שבמקום היה מספר רב של אנשים באותם תנאים שבו הייתי אני. ביניהם זיהיתי את קולו של בני, והם השתמשו בשק סוכר לא אטום לגמרי כדי לכסות את הראש, דבר שאפשר לי לראות את הדמויות. אח"כ הבחין אחד השומרים שאני מצליח לזהות מישהו, לכן החטיף בי מכות וקשר לי את העיניים היטב

בסמרטוט. בין האנשים שנמצאו שם הצלחתי לזהות את Margarita Michelinini, - בתו של הסנטור Zelmar Michelini שנרצח זמן קצר קודם לכן - ואת Le Duarte, n, מנהיג פועלים אורוגוואי שפעל רבות בתנועת האיגודים המקצועיים בארצו. בעת העינויים שאלו אותי על פעילותו הפוליטית של בני, פעילותו במסגרת 'המפלגה למען ניצחון העם' אליה השתייך בני, לדעתם. בחדר הזה, כיוון שהזעתי מאוד, זוה התחבשות מעט מעיני והצלחתי לראות על הקיר תמונה של אדולף היטלר. אחר כך החזירו אותי לקומת הקרקע, שם הייתי עד שהועברתי לאורוגוואי. זיהיתי בבירור את קולו של Gerardo Gatti Antuña שאני מכיר זה שנים רבות כמנהיג האיגוד המקצועי של פועלי הדפוס באורוגוואי. ברגע רשלנות של השומרים הצלחנו להחליף בינינו מספר מילים בלחש ונודע לי מהערות של אחד החטופים שקול אחד מהקולות שנשמעו מקומת הקרקע הוא של Hugo Méndez, סינדיקליסט אורוגוואי נוסף שנחטף בבואנוס איירס בחודש יוני. עם הזמן אני מצליח להבין - עפ"י תוכן השיחות והביטויים שלהם, שרוב האנשים שהשתתפו במבצע החטיפה, וכן כל השומרים הם ארגוניסטים. מספר של אנשים מצבא אורוגוואי השתייכו לקבוצה בשם OCOA (Organismo Coordinador de Operaciones Antisubversivas) - ארגון לתיאום פעולות אנטי-חתרניות - אנשי צבא ומשטרה אורוגוואים, שמשתמשים ביניהם בשם 'אוסקר' ואחריו מספר סידורי. ב-26 ביולי הודיעו לנו שנהיה מוכנים להעברה. כבר נאמר לנו כך שלושה ימים קודם לכן, אך אז, לפי הערות השומרים, המטוס בו עמדנו להמריא לא הגיע בשל סופה חזקה ולכן נדחה המבצע. הדיבוקו לנו אגד פלסטי על העיניים והפה... העלו אותנו לתא המטען של משאית והושיבו אותנו על הרצפה... לבסוף יצאנו מהבית בו היינו חטופים. ברגע זה נשאר בו Gerardo Gatti, Hugo León Duarte ו-Hugo Méndez, שעל גורלו לא נודע מאז דבר. המשאית שאליה הועברנו נסעה תחת שמירה קפדנית, זאת הבנתי מרעש של אופנועים רבים וכלי רכב אחרים שהפעילו צופרים בצמתים סביב כדי לעצור את התנועה. הם הובילו אותנו לבסיס צבאי, קרוב לשדה התעופה של בואנוס איירס. הצלחתי להבחין בכך כשירדתי. בגלל שהזעתי ובשל הגשם הדק שירד באותו רגע, נתלש מעט האגד הפלסטי והצלחתי לראות קצת. כאשר ירדנו מהמשאית העלו אותנו על מטוס 'Fairchild' שבשימוש חיל האוויר האורוגוואי, ב-TAMU (שירות אווירי צבאי אורוגוואי) וב-PLUNA (נתיבי אוויר של אורוגוואי). חלק מהאנשים שנסעו אתי הצליחו להבחין בסמל של PLUNA על שקיות הניילון שעל המושבים. ישבנו בטיסה שארכה שעה להערכת. כשהמטוס נחת וירדנו, הצלחתי להבחין שהיינו בבסיס חיל האוויר מס' 1, קרוב לשדה התעופה הלאומי של קרסקו, בסביבת מונטבידאו. בליל ה-14 באוגוסט, הוציאו אותנו מהמקום בחופזה. נסענו במשך 20 או 30 דקות עד שהגענו למקום חדש. כשהגענו, הורידו אותנו לקומת קרקע של בית אחד, הכניסו אותנו לחדר גדול עם רצפת עץ וחילקו אותנו לשתי קבוצות, אחת ליד כל קיר. שם פנה אלינו רב סרן Garazzo בנאום, ממנו הבנו שאנו בידי מה שהוא קרא 'כוחות הביטחון המיוחדים' של אורוגוואי, וכן שאנו נתונים למשמעת קפדנית וצפויים לעונש קשה על כל עבירה. כעבור כמה ימים הוצאו מן החדר, ששימש תא מעצר משותף, Félix Díaz Berdayes (15 באוגוסט) וחברתו Laura Anzalone (ב-20 באוגוסט) שהייתה בהריון ממנו.

ב- 26 באוגוסט - אני זוכר בדיוק כי למחרת היה חג לאומי חשוב באורוגוואי וכמה שומרים סיפרו על המצעד הצבאי שהתקיים - חזר רב סרן Garazzo , ציווה עלינו לעמוד ואמר שהם - כוחות הביטחון המיוחדים של אורוגוואי - הצילו את חיינו "מידי הרוצחים הארגנטינים, שרצו לשלוח אותנו למעלה, לנגן בנבל עם סן פדרו". לכן אנו צריכים לעזור, להצדקת נוכחותנו באורוגוואי, בכך שנסכים לערוך ניסיון מדומה לפלישה חמושה של קבוצת גרילה, שתכנס בחשאי בקרבת הנהר ריו נגרו, שם 'פתיעו' אותנו גדודים אורוגואיים... ובכדי ללחוץ עלינו, חזר והזכיר לנו שאמנם הצילו את חיינו, אך אנו תלויים אך ורק בידיהם, ושאיש אינו יודע את מקום המצאנו... כל החטופים דחו את ההצעה, והוא אמר לנו שאין לו ברירה אלא להחזיר אותנו לארגנטינה, כדי שיירצחו אותנו. אין לי בכלל רישומים משפטיים. נחטפתי ונשלחתי לאורוגוואי רק עקב העובדה שהייתי בבואנוס איירס וחיפשתי את בני הנעדר. כל המסמכים שלי היו בסדר, וכל מה שעשיתי היה בגדר החוק והמשפט. אני רוצה להבהיר שבאמצע ספטמבר, הביאו מבואנוס איירס, את מי שנודע לי אח"כ שהיה Alvaro Nores Montedónico, אחיה של María Pilar Nores Montedónico, פליטה אורוגוואית שנחטפה גם היא בבואנוס איירס, ונסעה אתנו, אך בתנאים שונים. ב- 22 בדצמבר הוציאו אותי לחופש והובילו אותי עד הבית. הבית בו נחטפתי שיך לכלתי Raquel Nogueira Paullier. אחרי שחרורי נסעתי לבואנוס איירס, ביקרתי בבית וראיתי שנשדד כולו. מאוחר יותר דיווחו לי שאחרי המעצר שמו הסגר על הבית ושלט האומר: 'צבא ארגנטינה'. שרת הבית היה עד לאירועים. הבית נמצא ברחוב ויקטור מרטינו 1480, בעיר הבירה. כאשר החלטתי לצאת מאורוגוואי כדי להעיד על מעשים אלה, נסעתי לבואנוס איירס, יצרתי קשר עם פליטי הקהילה האורוגוואית ואז גיליתי שהתיאור שלי דמה לתיאורו של זוג ארגנטיני שהצליח לברוח מהבית שבו נעצר באופן בלתי חוקי. הם אמרו שהבית היה ברחוב וננסיו פלורס פינת אמיליו למרקה. הגעתי למקום ובאמת זה היה המקום בו היינו עצורים, בבית מלאכה ישן שעל חזיתו שלט שאומר: 'כלי רכב אורלי'. כששחררתי נודע לי שבחודש ספטמבר הצהירו על העלמם של עשרות פליטים אורוגואים בבואנוס איירס, ביניהם שלושה ילדים בגיל רך שנחטפו יחד עם הוריהם. כל הנאמר מצביע על אשמה ברורה של התערבות בענייני מדינה זרה, ושל פגיעה בהצהרה האוניברסלית בדבר זכויות האדם, מתוך ההצהרה האמריקנית על זכויות וחובות האדם ואמנת ג'נבה מ- 1951 בנוגע לפליטים פוליטיים.

התביעה של *Alberto Illarzen* ואשתו, תיק מס' 4086 בני הזוג נחטפו ביישוב לנוס, פרובינציה של בואנוס איירס, ב- 21.4.78 ושחררו ב- 18.5.78. בתקופת מעצרום הצליחו להבחין שנמצאו במקום שנקרא 'הבור של קילמס', שם סבלו מיחס נורא. את התרשמותם מהמקום המיוחד בו הוחזקו, הם מתארים כך:

כשהגענו היו במקום 32 חטופים, כולם אורוגואים, שעונו בצורה ברוטלית. ביניהם היה קטין בן 16. השמות שזכורים לנו הם: Andrés Da, Aída Sanz , Guillermo Manuel Sobrino ... , Gabriel Corch Lavigna , Fontoura

Ari Cebero ואשתו Beatriz , Carlos Cebero , Jorge Martínez ואשתו Marta Beatriz Cebero ואחרים. בלי ספק היו שם קצינים ארגוניים וגם אורוגואים, וכן אנשי צבא בדרגות נמוכות בין האורוגואים. הקצין הגבוה ביותר מבין האורוגואים נקרא 'קפיטן סרוצ'ו' שביצע תפקידים, כמו שהבחין Sobrino, באותו מקום מעצר בו היה עצור בעיר מונטבידאו. לאשת צבא אורוגואית אחת ששירתה בבור של קילמס נהגו לקרוא בשם 'סמלת Piters'; יום אחד איש צבא אורוגואי קרא לה קריסטינה, שאולי היה שמה האמיתי; היא הייתה האחראית על החקירות בזמן העינויים.

התביעה של Washington Rodríguez, תיק מס' 4085

ביום ה- 1.4.78 נעצרתי בפרובינציה של בואנוס איירס כשטיילתי עם בני בן ה- 15. אנשים חמושים, כ- 15 בערך, אסרו אותנו, שמו לנו אזיקים, והובילו אותנו לבית, במרחק 150 מ', לעיני כל השכנים. בבית, שבו היו ארבעת בניי האחרים, נערך חיפוש ע"י 15 אנשים נוספים, אחרי שנכנסו לארבעה בתים שכנים. הם שדדו את הרכוש. הכניסו אותי לטנדר, כיסו אותי בברדס, ואחרי שעה הורידו אותי 'בבור של קילמס', שם הפעילו עלי דרבן חשמלי. במקום ראיתי קבוצה של 22 עצורים, נתיני אורוגואי. החוקרים היו אורוגואים, קצינים שהשתייכו ל-O.C.O.A.; החקירה נסבה על נושא הפעילות באורוגואי. השומרים בעצמם ציינו שהאורוגואים היו תחת מרותם של אנשי צבא מאותו מוצא.

מסקנות על שלשלת הדיכוי הבינלאומית

יש לציין את הודאתו של הפושע הצפון-אמריקני Michael Townley, שהצהיר בפני בתי הדין בארצות הברית, בפרטי פרטים, על ביצוע פשעים נגד אישים בצ'ילה ובבוליביה. הוא הודה שנטל חלק מרכזי בהתנקשות שנעשתה בעיר וושינגטון, בארה"ב, בשר החוץ הצ'יליאני לשעבר - ד"ר Orlando Letelier ובמזכירתו, בהוראת ה-D.I.N.A., משטרה פוליטית של צ'ילה, ובעקבותיו דרש בית המשפט האמריקני את הסגרת הקצינים הבכירים של השירות הצ'יליאני כדי להביאם לדין בארצות הברית.

יתר על כן, כפי שעולה מתוך דיווחים בעיתונות, הודה Michael Townley שביצע בטריטוריה הארגנטינית את מעשי הרצח של האלוף הצ'יליאני Carlos Prats - רמטכ"ל צ'ילה ושל אשתו, ושל האלוף הבוליביאני Juan José Torres (נשיא ארצו לשעבר), שנרצח גם הוא בעיר בואנוס איירס. בעקבות הצהרות אלה דרשה הרשות השופטת בארגנטינה להסגיר את Townley ולהביאו כאן לדין.

כתוצאה מקשרים גלויים אלה, ציינה ועדה זו, בתביעה שהופנתה אל בית המשפט הפלילי מס' 1 בלה פלטה בעניין מחנות המעצר החשאיים ששימשו למעשי התעללות, חקירה, מגורים והעברת אסירים פוליטיים בפרובינציה של בואנוס איירס, את הדברים הבאים:

לבסוף, מן ראוי להדגיש, בשל החשיבות החוקתית, את העדויות השונות בנוגע לנוכחותם של פקידים אורוגואים בכירים והשתתפותם בדיכוי הבלתי חוקי על אדמת ארגנטינה. כדי לתאר מעשים חמורים אלה, יש לציין שמספר רב של אנשים משני המינים, עם נתינות אורוגואית, נראו בבית המעצר של 'בור קילמס'.

מכאן שואבים דברי Illarzen מהימנות רבה, מכיוון שאחד העצורים בשם Sobrino ציין באוזניו שמי שהיה בקילמס קצין הדיכוי האורוגואי הבכיר ביותר, בשם Ariel Pretel או Prete, היה בכיר בבית הכלא של העיר מונטבידאו, שבו היה כלוא Sobrino, ומשם הכיר אותו אישית.

הוכחות אלו ראויות לבדיקה רצינית של השלטונות החוקיים של ארגנטינה, להבטחת הריבונות המלאה של המדינה באמצעות פיקוח על הקשרים הבלתי חוקיים בין עובדי מדינה לבין פקידים בכירים של מדינות אחרות.

יב. מסמכים

הצו 187/83 להקמת ועדה זו (CONADEP) קובע בסעיף 2, פסקה d, שהארגון חייב:

...לדווח לבית המשפט על כל ניסיון להסתיר, או להשמיט ראיות הקשורות למעשים הנחקרים.

מן המלאכה שנעשתה בעת פעולתה של הוועדה, ניתן לקבוע את דבר קיומו של אוסף מסמכים עשיר, שהושמד או הוסתר ע"י האחראים לפעולות הדיכוי. כל המערכת העצומה והסבוכה, שהוקמה כדי לבצע את פעילות הדיכוי החשאית, וכל התשתית העצומה שנדרשה לכך, הן תוצאה של הוראות, תקנות, הודעות ופרוטוקול, שללא ספק נקבעו ונרשמו.

לרשות האחראים הועמדו משאבים עצומים, הוכשר כוח אדם, הוקמו ושופצו מבנים גדולים כדי להכשירם למרכזי מעצר חשאיים. כל זה מצביע על קיומם של מסמכים שבלעדיהם לא היה אפשר להפעיל מנגנון שכזה.

כל החטופים וזהו; הוכנו תיקים מפורטים הנוגעים לכל אחד מהם, כולל העתקים שחולקו בין ארגוני הביטחון והמודיעין השונים.

היכן נמצא כיום כל האוסף העצום של החומר הכתוב, שבהכרח היה בידי אלה שהפעילו מנגנון כה רחב וכה שטני?

כמות מזערית בלבד מכל אותם מסמכים אותרה במהלך מלאכת החקירה הקשה, ובעזרתה יכולנו לשחזר חלק מתשבץ הטרור ששרר בארץ.

אמצעי תקשורת שונים פרסמו זה לא מכבר מידע שניתן ע"י משרד הפנים, המצביע על איתור הוראות שניתנו ע"י השלטונות הצבאיים בכוונה להשמיד את כל המסמכים הסודיים הקשורים לפעולות הדיכוי.

הנשיא דה פאקטו לשעבר, האלוף Reynaldo Benito Bignone, לפי צו הממשל מס' 2726/83 - שלא לידיעת הציבור - חילק בעצמו את ההוראות להשמיד את המסמכים המעידים על קיומם של עצורים בידי הרשות המבצעת כתוצאה מיישום מצב החירום.

המגבלות שבפניהן עמדה הוועדה במהלך החקירה, הובאו בשעתן לידיעת נשיא המדינה הד"ר Raúl Alfonsín בהודעת הוועדה מה- 3 במאי 1984 נכתב:

...אין ספק ששלטון החונטות הצבאיות לשעבר - באמצעות הפיקוח המוחלט שנועד להבטיח את מונופול הכוח של הממשלה, קיבל, רשם ותייק את המידע הרלוונטי לפרטיו. הלגיטימיות הפורמלית של השיטות וההליכים שנקטו במלחמה האנטי-חתרנית - כפי שטוענים ראשי המטה הכללי של הכוחות, קצינים בכירים וקצינים מעורבים לשעבר - מעידה על כך שנדרשו ללא ספק מסמכים - לפחות תיקים - שקדמו להחלטות על אשמה או חפות, רישום שמות העצורים או המתים, מקומות המעצר או מקומות הקבורה.

עד כה עלה בידינו להשיג רק מעט מן המידע. שכן, אלה המודעים לאחריותם, שומרים את הידוע להם תחת מעטה של חשאיות, בתירוץ של סוד צבאי, מספקים חצאי תשובות, או מתחמקים לחלוטין משאלותינו.

ביצוע המשימה העיקרית שהוטלה על ועדה זו - הקביעה בדבר גורלם של בני אדם שנעלמו - מעוכב מחמת המחסור במסמכים הקשורים להוראות ההפעלה הספציפיות של פעולות הדיכוי, זיהוי העצורים, אישומים, פסקי דין, שחרורים, הוצאות להורג, מקומות מעצר ואתרי קבורה.

כפי שתיווכח ללא ספק, כבוד הנשיא - כדי שגבולות יכולתנו לדווח לדעת הקהל יהיו ברורים - יהא הדו"ח המסכם של ועדה זו חייב לפרט את מקורות המידע ששימשו אותה כמו גם את אלה שנחסמו בפניה.

ההשמדה, או ההסתרה של מסמכים שיעידו על מעשיו החמורים של השלטון דה פאקטו, הניחו על כתפי ועדה זו, כמו גם על כתפי הרשות השופטת והציבור כולו, את משימת השחזור של מה שאירע, וזאת בעזרת כמות מזערית של מסמכים. אף על פי כן עלה בידינו לחשוף את המידע הבסיסי על אודות מערך הדיכוי הבלתי חוקי, וזאת באמצעות הצהרותיהם של חטופים משוחררים, של בני משפחות הנעדרים, של אנשי כוחות הביטחון ומעט המסמכים שנמצאו.

יג. הרישום של העצורים-נעדרים

העצורים הועברו למרכזי מעצר חשאיים, שם נחקרו, לרוב באמצעים בלתי-חוקיים, על קשרי המשפחה שלהם ועל פעילותם הפוליטית באיגודים המקצועיים, או באגודות הסטודנטים במוסדות החינוך.

בכל מקרה ומקרה הוכנו כרטיסים. לכל עצור ניתן מספר שבאמצעותו זיהו אותו לאורך כל תקופת מעצרו. ברבים ממרכזי המעצר אף צילמו אותו, והקליטו את אמרותיו. העדויות שנגבו מאלה שהשתחררו ממרכזים שונים ומרוחקים זה מזה, תואמים מבחינה זו של התהליך.

א. על מה שנעשה בנדון זה בבית הספר למכונאות של חיל הים (ESMA), למדנו מעדות Carlos Muñoz (תיק מס' 704):

...בינואר מורידים את כל שישים העצורים למרתף (הכוונה לעצורים שהיו אתו) ומצלמים אותם. בפברואר מציעים לו לעבוד בצילום, שכן הוא בקי במלאכה זו, ולכן מעבירים אותו למעבדה.
...כל המקרים מתויקים במיקרופילם, המתאר את התהליך, החל מהמעצר, הרישומים המשפטיים וגזר הדין. עם פרטי תהליך המעצר היו שתי נקודות סופיות: העברה - שחרור...

ב. עדותו של Lázaro Jaime Gladstein (תיק מס' 4912)

תיקיהם של המיועדים למעצר נקראו 'מקרי 1000' ... היו אלה מקרים אישיים, והאינפורמציה נאספה תחת אותו סעיף... העד הצליח לראות כ- 800 תיקים כאלה. נוסף לכך היה ארכיון של כרטיסיות קרטון - כ- 5000 במספר, שסווגו לפי הכינוי, או לפי השם. באותו משרד היה גם ספר שבו נרשמו כל המקרים שעברו באותו ESMA. שם הופיע השם הפרטי, שם המשפחה, הכינוי, אם היה, תאריך הכניסה והיציאה ועוד עמוד, בו כתוב (L) או (D), או פשוט היה ריק, שלדעת העד הצביע על שחרור, העלמה או הוצאה להורג בירייה ומקום מעצר נוכחי. הסדר בספר זה היה לפי סדר הכניסה למתקן.

על שהתרחש ב'לה קאצ'ה' מעידה Gatica Caracoche ועדים אחרים, בתיק מס' 1830:

...אני נחקרת מחדש בהזדמנויות רבות... החקירות האלה הוקלטו... קיים רישום של העצורים שכולל דפדפות, כרטיסיות, וסרטי רשמקול....

ב'לה פרלה' השתמשו בשיטה דומה לסיווג ורישום העצורים. כך עולה מעדותה של
Graciela Geuna - תיק מס' 764 :

...מיד בראשית החקירה, הציגו לאסירים תמונות של סטודנטים, שנמסרו להם בתוך דפדפות ע"י הנהלות הפקולטות השונות, ותמונות של בתי הרושת שניתנו להם ע"י הבעלים. פרטים אלה הביאו לחטיפתם המיידית של אנשים, או לפתיחת כרטסת חדשה ובה נתונים הנוגעים לכל אחד מהם.
...ההודאה הראשונה בכתב נקראה 'ראשונית' והתייחסה למקצוע ולפרטים אישיים; לפעמים כתבו את הדברים בעצמם, לפעמים עשה זאת האסיר בעל-כורחו, לפעמים אסיר אחר. בסיום כל יום, ערכו רשימת עצורים-נעדרים שהיו באותו יום בלה-פרלה. צירפו לרשימה זו את שמות החטופים לפי סדר כניסתם באותו יום, בלי לציין את ההעברות של אותו היום. בראש רשימה זו נכתב: 'רשימת עצורים באוניברסיטה'. האוניברסיטה הייתה לה-פרלה... למטה הופיע שם החטוף שהיה באותו יום בלה-פרלה, כינויו והשתייכותו הפוליטית, האמיתית או הדמיונית... בסוף הופיע מספר הכניסה. הרשימות נכתבו בשלושה עותקים: עותק ראשון נשאר בלה-פרלה, השני הועבר לפנות ערב, עם סיום היום למחנה, והשלישי הובא יום-יום למפקדת הקורפוס הצבאי השלישי. חוץ מדיווח יומי זה, נלקחו מכל אסיר הצהרות בשני עותקים, שהוכנסו לדפדפות...
...ב-1977 החלו לצלם במיקרופילם את דפדפות החטופים. רק לאלה שהגיעו חיים ללה-פרלה נפתח תיק, או ששםם הוכנס לרשימות... האחראי על צילומי המיקרופילם היה אז סרן Cecchi שכיניו Villegas.

בידינו להוכיח כי הפרטים שנאספו במרכזי המעצר היו נשלחים לשירותי המודיעין של הכוחות השונים או למפקדות משותפות. עובדה זו באה לידי ביטוי בעדות שנתן חבר לשעבר בכוח משימה:

מסמכים שלאחר המעצר, דו"ח על חקירה שיטתית, הרחבה של הדו"ח, הופעת מטרות נוספות וכו', רשימות העצורים, העלו למטה הצבא או לרשות האזור או תת האזור המשתתפים. כמו כן, העלו זאת למחלקה האופרטיבית שבה היו תלויים. הייתה זו חובה על מקומות המעצר. הייתה רשימת השמות של העצורים שנכנסו, הכוללת נתונים אישיים ואות ומספר שניתנו להם בעת כניסתם לאותו מרכז. יש לציין שהדוחות של החקירות השיטתיות הועלו דרך דואר פנימי עם הכותרת: 'שייך ל-' והאות והמספר של העצור, ללא נתונים אישיים, בנייר בלי כותרת. לכן, במקרה שהלך לאיבוד, היה זה בלתי אפשרי לייחס אותו לנעלם. רק המפקדים האופרטיביים - ראשי הצבא - ידעו על מי מדובר, הודות לרשימת האסירים.

רשימת חדשות של מקומות ריכוז העצורים: מכיל, בסדר אלפא-נומרי כל דבר חדש הקשור לכניסות, יציאות והעברות, עם ציון מפורש של הרשות המטפלת בכל אחד מהם. פקודת שחרור, פקודת העברה, פקודת העמדה לרשות הרשות המבצעת, פקודה לסידור סופי ... כרטסת סופית של רישומים משפטיים הייתה חובה למי שניהל את העניין. לאחר בדיקה על ידי ראשי כוח המשימה, הועברה הרשימה לארכיוני מוסד המודיעין, מחלקת הארכיון, לפי המתודולוגיה של כל שירות. במקרה שכבר הייתה קיימת כרטסת לעצור, היו מוסיפים את נתונים. המספור היה לפי מספר תעודת הזהות ולפי שמות וכינויים, ובמקרה של נשים

על פי השם כנשואה או רווקה, ולפי כינויים. מיקרופילם של הכרטסת: היו עושים מיקרופילם של הכרטסת ושל המידע שנוסף (עדות של stor N Norberto Cendor, תיק מס' 7170).

קיומו של תיעוד במסמכים נתגלה עם חשיפת 'הוראות הרמטכ"ל מס' 504/77 מה- 20 באפריל 1977, שניתנו ע"י הרמטכ"ל דאז אלוף Jorge Rafael Videla, שכללו פרק מרכזי ו-15 נספחים והכילו פרטים מדויקים על אופן הפעולה בכל מבצע.

מסמכים המעידים על קיומם של מרכזי מעצר חשאיים קיומם של מקומות מעצר חשאיים הוכחש פעמים רבות מפי צמרת השלטון הצבאי. הוכחה ברורה להכחשה זו היא הדו"ח שנמסר לוועדה הבינלאומית לזכויות האדם של ה-O.A.S., שבקרה בארגנטינה בשנת 1979, בקשר למצב השורר במחנה המעצר לאזרחים בבית הכלא הצבאי של 'קמפו דה-לה-ריברה' בפרובינציה של קורדובה. כך גם בסירובם התמידי והנחוש של השלטונות להכיר בקיומו של מרכז המעצר החשאי ששכן בסניף של הקורפוס השלישי של הצבא, באותה פרובינציה, הידוע בשם 'לה-פרלה'.

משלחת ה-CONADEP בפרובינציה של קורדובה, הצליחה להגיע לתיקי עצורים שהיו בבתי הכלא של הפרובינציה, בידי הרשות המבצעת הארצית או שנשא בעונשם.

באותן 'כרטיסיות' לנידונים של שירות בתי הסוהר של הפרובינציה, יחידת בית הסוהר של הבירה (שהוכנו עבור כל אסיר בבית הכלא) מופיע בסעיף 18רמזו ל-'עציר שמוצאו מלה-פרלה' או מ'בית הסוהר צבאי קמפו דה לה-ריברה'. באותם התיקים מופיעות רשומות על העברות שונות של אנשים מבית הסוהר 1 UP קורדובה למרכזים החשאיים לה-פרלה ולה-ריברה למטרות חקירה.

להלן מספר הוראות כאלה, מתיק מס' 4210:

קיבלתי מיחידה מס' 1, מבית הכלא שלך הבירה, את האסיר Hugo Victoriano Hernández, בידי הרשות המבצעת הארצית, כדי להעבירו ל' L R D' - קמפו דה לה-ריברה, לפי פקודת אל"מ Vicente Meli (מפקדת היחידה לתובלה אווירית IV) ובידיעת ההנהלה הכללית של שירות בתי הכלא הפרובינציאלי. מחלקה משפטית, קורדובה. 26 באוקטובר 1976. על החתום: סרן Alejandro Rodolfo García

קיבלתי מיחידה מס' 1 של בית הכלא, קורדובה: Luján de Molina Sara, Rosenda, Scalet José Ricardo, Sarnado Ricardo Santiago, Sorello Ricardo Mario, De Oro Ricardo Raúl - עצירים שנשפטו ומועברים לבית הכלא הצבאי קמפו דה לה-ריברה, לפי פקודת תא"ל Ricardo Perazolo

מהיחידה לתובלה אווירית. (מחלקה משפטית, קורדובה, 22.2.77 סמל עוזר
(Anastasio González)

בתביעה שהוגשה לבית המשפט הפדרלי לערעורים בקורדובה, בנוגע לחקירות שנערכו עקב מותה של Amelia Nélide Inzaurrealde, מתגלה שבית הכלא הצבאי קמפו דה לה-ריברה פעל כמתקן מעצר חשאי. להלן החלק המתאים של המסמך המשפטי, בתביעה שהוגשה ע"י הוועדה ב- 17 במאי 1984 (תיק מס' 4317):

נציגות קורדובה של הוועדה הלאומית לחקירת העלמם של בני אדם, קיבלה קובץ של צילומים פוטוסטאטיים מאומתים מתיקה של העצירה, שנשלח ע"י שירות בתי הכלא של קורדובה.
מהתיק האישי עולה שהנ"ל נתקבלה בבית הסוהר 'דל בואן פסטור' בתאריך 9.4.76 וביום ה- 11.4.76 נתקבלה הודעה בבית כלא זה, החתומה בידי אל"מ Juan Bautista Sassiain ובה הוא מצווה למסור את העצורה, על מנת להעבירה לבית הכלא הצבאי קמפו דה לה-ריברה.
בספרי המכון לרפואה משפטית בקורדובה (עמ' 244) נרשמה כניסתה תחת מס' 351, בתאריך 13.4.76, בשעה 19:45, כמי שבאה 'מטעם הכוחות המזוינים', גופתה של Amelia Inzaurrealde. תחת הסעיף 'סיבת הכניסה' כתוב: 'נפטרה בקמפו דה לה-ריברה', ובסעיף 'אבחון' כתוב: 'נקיעה עורפית'. מתעודת הפטירה מתברר שהמנוחה נפטרה ב- 12 באפריל 1976, בבית החולים סן רוקה והאבחון תואם לזה שמסר המכון הפתולוגי המשפטי.

אישורי מבצע

במקרים אחדים נתגלו עותקים של אישורי מבצע שהוצאו בעת המעצר.
במקרה של Iris Pereyra de Avellaneda (תיק מס' 6493) הנעדרת עד היום, נמצא עותק המסמך שהוצא עם מעצרה ומעצרו של בנה בן ה- 14, Floreal Avellaneda, שגופו שהושחת, לאחר שעונה, נמצא בחוף האורוגוואי של נהר ריו דה-לה-פלטא.

נספח 2 (סוג פעולה) ל-PON מס' 212/75 (עצורים בחשד למעשים חתרניים).
תחת פקודתו של ראש המטה הכללי של הצבא מס' 404/75 (המלחמה בחרנות).

בהמשך מופיעים פרטים אישיים של העצור ולבסוף חתימת שני הקצינים המעורבים ומפקדו הצבאי של המבצע. אחרי שלושה חודשי היעדרות הופקדה העדה בידי הרשות המבצעת הארצית, ואז נכתב מסמך חדש וזה לשונו:

נספח 1 (רישומים קודמים של עצורים הנתונים בידי הרשות המבצעת הארצית),
ל-PON מס' 001/76
(עצורים בחשד למעשים חתרניים). נספח 6 (כוח אדם) ל- 00 מס' 25/75
(המלחמה בחרנות).

בהמשך נקובים הפרטים האישיים של העצורה-נעדרת ומקום המצאה לפני שהופקדה בידי הרשות המבצעת הארצית (במקרה זה, מפקדת המוסדות הצבאיים).

ניתן להסיק שבמבצעי מעצר נהוג היה להוציא פרוטוקול ומסמכים.

זיוף מסמכים

מנגנון הטרור כלל, עפ"י עדויות רבות, מערכת אדמיניסטרטיבית שתפקידה לזייף מסמכים שנועדו לשמש למעשי פשע נוספים. עובדה זו ניתן להוכיח בעיקר מפעילותו של מרכז המעצר שהוקם בבית הספר למכונאות של חיל הים.

העדויות התואמות של Miriam Lewin de García (תיק מס' 2365), Lázaro Jaime Gladstein (תיק מס' 4912) ושל Víctor Melchor Basterra (תיק מס' 5011), מצביעות שבהיותם עצורים-נעדרים, נאלצו לבצע עבודות במרתף של מועדון הקצינים של בית הספר למכונאות של חיל הים, שם פעל בית דפוס לזיוף מסמכים: 'דרכונים, תעודות זהות, אישורי של נכסי דלא-ניידי, רישונות נהיגה, תעודות של המשטרה הפדרלית, תעודות לתואר אוניברסיטאי וכד'.

התנהגות פלילית זו מהווה גורם מכריע בביצוע פשעים נוספים, המפורטים בדו"ח זה: מכירת רכוש, שימוש בכלי רכב גנובים, תפיסת בתי מגורים של נעדרים, כניסתם ויציאתם מהארץ של חברי כוחות המשימה והסתננותם לתחומים שונים של החברה.

כל האמור לעיל זוכה לאישור בהצהרותיו של Lázaro Jaime Gladstein (תיק מס' 4912):

העבודה שנאלצתי לבצע כללה זיוף מסמכים. המסמכים היו דרכונים רשמיים ודיפלומטיים, דרכונים רגילים, תעודות זהות, תעודות אזרח ורישונות נהיגה של הפרובינציה של בואנוס איירס.

מעדותו של Víctor Melchor Basterra (תיק מס' 5011) עולה כי:

...החל מאמצע חודש ינואר הטילו עליו עבודות במסמכים, במדור 4, במרתף. המסמכים הונפקו עפ"י טפסים למסמכים אישיים שונים: תעודת אזרח, תעודת זהות, אישור נהיגה, דרכון, משטרה פדרלית, וכרטיסי זיהוי של חיל הים... כך, כאשר מישהו מחברי כוחות המשימה היה נזקק למסמך בדוי, בדקו ברשימת האנשים הדומים לו, והוציאו את הדומה ביותר, למשל עפ"י הגיל. אז היו מרכיבים מערכת שלמה של מסמכים מזויפים, עפ"י צרכיו של אותו חבר קבוצה, אך בפרטיו האישיים של האחר....

הפרוטוקולים על רכוש שהוצא מבתי הקורבנות

ידוע היטב שעם חטיפתם של האנשים נעשו גם מעשי ביזה ברכוש הקורבנות. ועדה זו קיבלה לידיה מסמכים המוכיחים כי מעשים אלה לא הוסתרו מעיני השלטונות. ההפך הוא הנכון: הם הפכו לחלק מתפקידן של קבוצות אלה, שאף הוכשרו לכך בקפדנות.

במקרה היעלמה של Nora Livia Formiga (תיק מס' 911) - יום אחרי חטיפתה נערך חיפוש בביתה וכל רכושה הועבר. במקום הוצא פרוטוקול על נייר רשמי של צבא ארגנטינה בשם: 'פרוטוקול הוכחה', בו נכתב:

בעיר לה-פלטה, בתאריך 25 בנובמבר 1977, נכתב מסמך זה, כדי להעיד על החפצים שהוחרמו בבית שברחוב 54 מס' 1271.

המסמך חתום בידי קצין ונגד שהשתתפו במבצע. במקרה זה, כיוון שהיה זה בית מגורים להשכרה, נמסר המסמך לבעל הדירה.

זיוף על ידי שינוי במסמכים
החקירות שנערכו עד כה, הביאו לגילוי מקרים של זיוף והסתרת מסמכים קיימים, במטרה למחוק עקבות של מעשי פשע.

המקרה של Silvia Isabella Valenzi, בתיק מס' 3741, הוא דוגמה בולטת לכך. היא נחטפה והייתה עצורה בבור של קילמס ואושפזה ללידה בבית החולים בקילמס. עובדה זו נרשמה בספר הלידות של בית החולים, כמו גם הולדת בתה Rosa Isabella Valenzi. בע"מ 156 שבספר הלידות, שעותק ממנו נמצא בידי ועדה זו, נמחק ביד גסה שמה של Silvia Isabella Valenzi, ובמקומו נכתב 'ללא שם', וליד המספר 82019 שמציין את הולדתה של Rosa Isabella Valenzi נכתב: 'נפטרה'. האחות והמיילדת של בית החולים, נחטפו שתייהן על 'פשען' לאחר שסיפרו למשפחתה של Silvia Isabella Valenzi על הקורות אותה.

מקרים אחרים שנחקרו ע"י ועדה זו מעידים על השמדה או הסתרה של מידע בידי המנגנון החתרני של המדינה. מקרהו של Ramón Antonio Llonivelli, חייל בשירות חובה (תיק מס' 2429), שנחטף ע"י כוחות הביטחון מעיד על כך. בתשובה לבקשות משפטיות שנשלחו ע"י ועדה זו, הוכחש באופן מוחלט גיוסו של הנ"ל לכוחות הצבא, ובמיוחד לחיל הים הארגנטיני, כפי שטענו בני המשפחה. עם זאת הושג צילום של תעודת הזהות של Ramón Antonio Llonivelli, שבו מופיעים רישומים על גיוסו לחיל הים בתאריך 5.4.77 ועל שחרורו ב- 22.7.81. מעשה החטיפה ארע ב- 8.7.77, בשעה 02:00.

יד. רווחי הדיכוי

ברצוננו לחזור ולהדגיש את העובדה הידועה: הפרת זכויות האדם לא הסתיימה בפגיעה בחירותו ובשלמותו הפיזית של האדם. יחד איתן נפגעו בשיטתיות גם זכויות משפטיות נוספות, כזכותו על קניינו ומסמכיו הרשמיים; כדי להקל על העברת הרכוש, זויפו עסקות ונעשו עסקות מדומות. זויפו תעודות נוטריוניות, תעודות בעלות ורשיונות רכב, כל זה כדי לשכלל את מעשי הביזה.

הכוונה כאן לסדרת פשעים שנעשו בזמן המדיניות הרשמית של העלמת אנשים, מבלי לקחת בחשבון את המקרים הרבים של פשעים כלכליים בהם היו מעורבים אנשי השלטון דה פאקטו, שאינם נכללים במסגרת חקירה זו.

הוגי הרעיון שנקרא 'תהליך הרה-ארגון של המדינה', השתמשו רבות במונח 'מעשים בלתי חוקיים', אולי מתוך כוונה להיבטים הרווחים של 'חריגים', שהם עצמם הודו בקיומם בתקופת המאבק האנטי-חתרני. ההצהרות היו קפדניות ונותנות השראה:

יש להעניש כראוי גילויים של חוסר מוסר ושחיתות. יש לשים קץ לפעילותם של הרפתקנים המשתמשים למטרותיהם בספרות פוליטית, כלכלית ואידיאולוגית.

כך אמר האלוף Videla, בהיותו רמטכ"ל, כשנאם בפני חילותיו בטוקומן, בחג המולד 1975 (בעיתון 'קלארין', 14 בפברואר 1976). ועוד, מי שהיה מנהל בית הספר לקצינים של חיל האוויר, אל"מ Roberto Francisco Pitaro, אמר לחניכיו בנאום הפתיחה של שנת הלימודים 1976:

במקום שיש שחיתות, חובה על איש הצבא לשמש ראי של יושר, מודל לקורקטיות; במקום שבו יש חתרנות ואי סדר חברתי, חייב איש הצבא להיות נכון לתיקון המעוות ('קלארין', 6.5.76).

רב אלוף חיל הים Eduardo Massera, הדגיש גם הוא, בחודש יוני 1978:

בל יחשוב איש שארץ זו מחולקת לנחלות פיאודליות פרטיות. בל יעמיד איש את העניין הקבוצתי לפני העניין הקהילתי. זוהי עמדה של אחריות, לכן זוהי עמדה מוסרית ('קלארין', 16.6.78).

היום יודע העולם כולו שהמציאות הייתה הפוכה לגמרי, ובמיוחד יודע זאת העם הארגנטיני. אך איך קרה הדבר למעשה, בכל מקרה ומקרה, יודעים היטב אלה שגבו מטעמנו עדויות ותביעות, שהעברנו לידיעת הרשות השופטת, ורק חלקים מתוכן נביא להלן:

זכור לי מקרה של אישה שנעצרה עם בנה בן ה-12 שעונה לעיניה, כיוון שהכנופיה חשדה בה שהסתירה את תעודת הבעלות של הבית (תיק מס' 3048; עדות של Elena Alfaro, שנכללה בתביעה על מחנה 'זווביו' והועברה לידיעת השופט ד"ר Ruiz Paz ממורון).

בבית הספר למכונאות של חיל הים, בו הייתי עצור מ-10 באוגוסט 1979 ועד סוף שנת 1983, זויפו כל מיני מסמכים אישיים: תעודת אזרח, תעודת זהות, רשיון נהיגה, דרכונים וכרטיסי זיהוי של חיל הים. כך, אם מישהו מאנשי כוחות המשימה היה זקוק למסמך, היו בודקים ברשימת אנשים דומים ומוציאים את הדומה ביותר. אז היו מנפקים מערכת שלמה של מסמכים מזויפים, בהתאם לצורכי האיש(תיק מס' 5011).

התיק הנ"ל שייך למר Víctor Melchor Basterra, שנכלל במשלוח השני של תביעות על פשעים שבוצעו ב-ESMA והופנו לידיעתו של השופט הפדרלי ד"ר Blondi.

היעלמו של הד"ר *Rafael A. Perrotta*, תיק מס' 1222
הד"ר Rafael Andrés Perrotta היה מנהלו ובעליו של העיתון 'EL CRONISTA COMERCIAL'. ביום שני, ה-13 ביוני 1977, יצא מביתו לטיול היומי שנהג לעשות ברגל, עקב סיבות בריאותיות, ולא שב. כעבור שעות מספר הודיעו טלפונית למשפחתו כי הוא נחטף וכדאי שישמרו על סודיות, כדי למנוע בעיות חמורות יותר. עוד באותו יום ביקשו החוטפים דמי כופר גבוהים ביותר.

המשפחה החלה להפעיל מייד גורמים שונים, במשרד הפנים, במטה המרכזי של המשטרה ובארגונים צבאיים שונים, לא רק כדי להאיץ את החיפושים אחר הקורבן, אלא גם כדי לאסוף את הכסף הרב שנדרשו לשלם. אלוף-משנה מורלי, מפקד מטה המשטרה הפדרלית, אמר שיועיד שני אנשים מהימנים שיהיו אחראים על החקירה: המפקח Arran וקצין המשטרה Iglesias, שייצעו למשפחת Perrotta בכל הנוגע למגעים עם החוטפים. מן הראוי לציין, שד"ר Rafael A. Perrotta, מכר, זמן קצר לפני חטיפתו, את העיתון שבבעלותו והחוטפים ידעו על תנאי המכירה. תשלום דמי הכופר - עד לסכום שהמשפחה הצליחה לאסוף - נעשה בכסף מזומן כפי שדרשו החוטפים. מכאן ואילך לא התממשו הציפיות, לא התרחש דבר, חוקרי המשטרה לא הופיעו יותר ואף לא התקשרו טלפונית לבית המשפחה.

החקירה שנערכה ע"י ועדה זו העלתה כי:
א. המשטרה הפדרלית דיווחה כי שמות הבכירים שהוצבו למשימה זו אינם מופיעים בכרטיסי הארגון.
ב. לא נמצאו מסמכים שהוצאו בעקבות החטיפה.
ג. בקשר לאלוף-משנה Morelli, הצבא הארגנטיני דיווח שהוא נפטר ב-1979.

למרות זאת הצליחה הוועדה לאסוף הוכחות המאשרות בוודאות כי Rafael Andrés Perrotta, היה עצור בשעתו במחנה מעצר חשאי בשם 'COT Martínez'.

אומר מר Jacobo Timerman, בעדותו, בתיק מס' 4635:

ראיתי ב-COT MARTÍNEZ גם את Rafael Perrotta, מנהל הקרוניסטה קומרסיאל שהיה נעדר. ראיתי שעינו אותו.

המשוחרר Héctor Mariano Balient (תיק מס' 1277), מאשר:

שוב אמרו לנו להיות בשקט, כי... "עכשיו נביא את Perrotta הזקן". אני הכרתי אותו כשהייתי מנהל הטכסים של ממשלת הפרובינציה. באמת היה זה Perrotta והוא החזיק קופסת נעליים שהכילה כמות גדולה של תרופות. כל זה אירע ב-12, 13 או 14 ביולי 1977; Perrotta היה לבוש חליפה אפורה עם פסים כהים, חולצה מקושטת ונעלי לכה. הם אמרו לו לפשוט הכל, כי לא יהיה זקוק לכך יותר.

העד Juan Amadeo Gramano . (תיק מס' 3944) אומר:

הייתי עצור במקום זה (COT 1 MARTÍNEZ) עד יולי 1977. גם העיתונאי Rafael Perrotta היה עצור שם.

חשוב להדגיש שתמונת העיתונאי הנעדר הוצגה בוועדה זו בפני עד אחר, שציין פרטים על מחנה המעצר וזיהה בוודאות את החטוף באותו מקום. הוא הוסיף כי הוא משוכנע שנערכה סעודה עם בשר צלוי ב-COT Martínez כדי לחגוג את גביית דמי הכופר ממשפחת Perrotta.

התביעה על מעשים אלה הובאה בפני בית המשפט הפלילי מס' 1 בעיר לה-פלטה, ב-22 ביוני 1984.

היעלמו של מר *Federico Manuel Vogelius*, תיק מס' 7550, האיש, המתגורר כיום בלונדון, אנגליה, מתאר בעדותו בפני ועדה זו את הדברים כדלקמן:

בעניין המשפט שנערך עקב החטיפה והסחיטה שהייתי קורבן להם מה-29 בספטמבר 1977, אני רוצה לומר שעקב היותי עצור בידי השלטונות הצבאיים, הכרתי במאי 1978 את אלון-משנה Sanchez de Bustamante שהיה אחראי מטעם השלטונות הצבאיים לעריכת המשפט נגדי. הוא הציג בפני את אלון-משנה Pérez González שהיה נשיא בית הדין הצבאי המלחמתי מספר 1/1 והאחראי, לדבריו, על חקירת החטיפה. הוא הראה לי תמונות של חשודים. זיהיתי אחד מהם, שהיה דווקא זה שממנו הצלחתי להימלט; אל"מ González Pérez אמר לי ששם משפחתו של האיש הוא Quietó, אך הוא הכחיש כל קשר עם המקרה. ביקשתי להתעמת אתו, והמפגש נערך. Quietó הודה שהוא אחד מחברי הקבוצה שהשתתפה בחטיפה, אך העניין היה 'גדול' מאוד. הוא דרש ערבויות לו ולאשתו וביקש מאלון-משנה Pérez González לברר אצל אלון

Suárez Mason, אם כדאי שהוא (Quieto) יצהיר על העניין. השארתי את העניין בידי אלוף-משנה Pérez González וכעבור ימים מעטים נפגשתי אתו כדי לקבל ידיעות. הוא הכניס אותי למשרדו והודיע לי שהאלוף rez SuMason הוציא מידי את התיק והורה לו שלא יתעסק יותר בנושא. כאשר אמרתי לו שיגיד זאת לשופט הממונה על המקרה שלי, ענה לי Pérez González במילים אלו: "לצערי, אצטרך להכחיש הכול, כיוון שאני איש צבא ואני מקבל פקודות". לאחר שמעשי נחקרו בידי אלוף-משנה Sanchez de Bustamante, הוא הציע לשחררני, אך למרות החלטתו זו, ציווה האלוף rez SuáMason על כל ארגוני הביטחון לחקור אותי, דבר שגרם לי 19 חודשי מעצר. בנוסף לכך, בעת מעצרי בתחנת המשטרה של וילה אינסופרבלה, בפברואר 1978 פרצו לבית הקיץ שלי בסן מיגל וגנבו תמונות, כלי כסף ומסמכים היסטוריים בשווי של שני מליון דולר בערך. חלקן של הצבא בפשע זה היה כה ברור עד שבעקבותיו נתונים כעת במאסר סגן-אלוף San Román ומזכיר בית המשפט הפלילי של הבירה, ששמו Isasi.

היעלמו של מר *Juan Carlos Rossi* - תיק מס' 1948
Juan Carlos Rossi הוא עציר משוחרר שנעצר ללא סיבה ב-23 באוגוסט 1978 ע"י אנשים שהזדהו כאנשי המשטרה הפדרלית; הם הובילו אותו לבית הספר למכונאות של חיל הים, שם עינו אותו כדי להוציא ממנו פרטים על אנשים בלתי מוכרים לו. אחרי 14 יום של השפלות וייסורים, הוציאו אותו לחופשי והשאירו אותו על המדרכה הקרובה למעבדת רוצ'ה באוליבוס.

כך סיפר לוועדה Juan Carlos Rossi:

שבוע ימים אחרי היעלמי הופיעו בביתי (בו הייתה אשתי) כ-18 אנשים בלבוש אזרחי והעמיסו על שתי משאיות את כל מכונות הדפוס שהיו שם, גיליוטינה מתוצרת Labor, מכונת דפוס אופסט R30 רוטפרינט, מכלב רגל, מכונה לכריכת ספרים, מכבש כורכים 1 X 1,20 מ', מנורה בצורת קשת, את כל חבילות הנייר ומכשיר רדיו. כל זה היה למעשה, פרי העבודה של כל שנות חיי.

היעלמה של *María Cristina Lenne*, תיק מס' 7382
María Cristina Lennie נעדרת מ-18 במאי 1977. אמה, Nilva Berta Zucarino de Lennie, העידה:

...עוד לפני מעצרה של María Cristina, ניסו אנשים מבית הספר למכונאות של חיל הים למצוא אותה. לכן ערכו חיפוש בביתי בסיטי בל, ב-16 בינואר 1977, ב-05:00 לפנות בוקר. הם עצרו אותי, את בעלי ואת בתנו הצעירה Sandra, בת ה-17. הם קשרו את כולנו ברצועות שחתכו מסדינים שבבית. הם גנבו את כל חפצי הערך. בחלקה האחורי של האחווה היה קרוואן, הם בקשו את

המפתחות ואחרי שבדקו בפראות כל פינה ושברו הכל, כפי שעשו בבניין הראשי, לקחו את כל התכולה. בתי הצעירה הועברה לבית הספר למכונאות של חיל הים באחת מעשר המכונות שעמדו לרשותם, בעוד שבעלי ואני נלקחנו לאותו מקום במכונתנו הפרטית, דודג' פולרה, שלא חזרה אלינו עוד. בבית הספר למכונאות של חיל הים אומנם לא עינו את בעלי ואותי אך נאלצנו להיות נוכחים כשעינו את בתנו סנדרה. כשהייתי שם יצרתי קשר עם Silvia Labayrú, כלתי, אשתו של בני Alberto Guillermo Lennie, שהייתה אז בחודש השביעי להריונה. היא נעצרה קודם לכן והועסקה בתרגום מסמכים ב-ESMA. עפ"י דבריה הצלחנו לאמת כי מקום מעצרנו היה בית הספר למכונאות של חיל הים. זכרנו כי כשבעלי הלך פעם לבית השימוש, הוא הצליח לראות מתחת לפלגלית שכיסתה את עיניו מגבת, שבאחד מקצותיה היה עוגן, שהוא סמלו של בית הספר למכונאות של חיל הים. נכדתי נמסרה לידינו תשעה ימים אחרי לידתה. היא נרשמה במשרד הרישום ע"י אמה Silvia Labayrú וע"י רב-סרן חיל הים Astiz, שהשתמש בתעודה מזויפת והציג את עצמו כבני Alberto Guillermo. העובדה שזיהינו את מקום המעצר, הצילה את חיי בתנו סנדרה, שנשארה בת-ערוכה כאשר שחררו אותנו. ידיעה זו אפשרה לבעלי לדבר עם מפקד בכיר מחיל הים וכעבור חודש ימים כמעט שוחררה גם סנדרה. על בתנו María Cristina אין אנו יודעים דבר עד היום.

היעלמו של *Carlos Alberto Mazza*, תיק מס' 2883
Carlos Alberto Mazza הוא איש פשוט שנעצר ב- 27 ביולי 1978 בעודו מחכה לאוטובוס קרוב לתחנת המשטרה מס' 46, בסביבת בית החולים פרוביריו. דקות מספר קודם לכן ירד מהספינה 'ריו דה לה-פלוטה', בה עבד. וכך סיפר האישי:

באזור הנמל היו תופסים כל לילה כמה סבלים עם סיום יום העבודה ולוקחים מהם את כל מה שהרוויחו. אחד מהם שנעצר אתי התלונן ואמר שהכסף נועד לפרנסת משפחתו. הם ירו בו בשכם והשאירו אותו זרוק שם; למחרת הופיעה בעיתונים ידיעה על פצוע כתוצאה 'מתגרה בין הסבלים'; כיוון שבני סיים את לימודי המהנדס, קניתי לו, בנסיעה ב'ריו דה לה-פלוטה', מצית דופונט, שגם גנבו לי.

בלי לדעת למה, הייתי עצור עשרה ימים בבית הספר למכונאות של חיל הים, שם הכניסו אותי למרתף; אני זוכר שאחת הנשים, שהייתה עצורה שם, צעקה שלא נדבר בינינו כי יש שם מיקרופונים, ואם השומרים ישמעו אותנו, הם יענישו אותנו קשות; שמעתי פעם את אחד השומרים אומר לאחת הנשים: "לך יקרה מה שקרה לשוודית". כשהודיעו לי שעומדים לשחרר אותי, מחוסר עילה למעצרי, דרשתי את חפציי אבל קצין שאני מזהה כרב-סרן חיל הים Astiz החטיף לי אגרוף בפה, שבר את שניי וצעק: "זה נשאר בשביל המאבק האנטי-חתרני". עם זאת, כשיצאתי לחופשי הלכתי פעמיים לשמירה בבית הספר למכונאות של חיל הים ודרשתי את מה שלקחו ממני, אך ללא הועיל. נאמר לי שאם אחזור, יהיה מצבי הרבה יותר גרוע. כמוכן שלא חזרתי עוד.

היעלמה של María Esther Ravelo de Vega, תיק מס' 3223
Alejandra Fernández Ravelo שהתגוררה בעיר סנטה פה, מצהירה בפני נציגות
הוועדה בעיר זו על היעלמה של בתה María Esther Ravelo de Vega שגרה באותה
תקופה עם בעלה ובנה הקטן בעיר רוסריו. התובעת אומרת כדלקמן:

ביום ה- 15 בספטמבר 1977, צלצלה אלי בתי ובקשה שאסע לרוסריו כדי לקחת
את בנה (נכדי) כי בעלה חלה. לפי המוסכם בינינו, הגעתי כעבור שלושה ימים
אל ביתו של קרוב משפחה שלנו, Agustín Simonsini, שם מצאתי את נכדי
שהובא לשם ע"י כמה צעירים שבאו במכונית רנו 4 לבנה. בתי גרה בבית ברח'
סנטיגו מס' 2815 ברוסריו. הבית היה בבעלותה, ובו היה עסק לסודה. היא
הייתה אחת הבעלים. כאשר עברתי ליד הבית, ביום שהלכתי לקחת את נכדי,
ראיתי משאית צבאית שהטעינו עליה את חפצי הבית של בתי, לא יכולתי לעשות
דבר כדי למנוע את הדבר. כעבור זמן מה חזרתי למקום, אבל חנות הסודה
הייתה סגורה. איש אחד פנה אלי מבעד החלון. הצלחתי לראות בפנים שולחן
ועליו מכונת כתיבה והאיש אמר לי: "עכשיו הבית הוא רכוש הממשלה, מכיוון
שקודם היה שייך לחתונים". שכנה אחת ספרה לי שמצאו גופת גבר מת, אך זה
לא היה חתני. בתי וחתני היו שניהם עיוורים.

היעלמה של María Elena Nuñez, תיק מס' 1632
המהנדס Jorge Alfredo Nuñez הצהיר בפני ועדה זו:

אחותו, María Elena, נעלמה ביוני 1977, בעקבות מבצע של כוחות הביטחון
בביתה, ברח' חונטה מס' 1385/87, בבירה. משאיות צבאיות העמיסו את כל
המיטלטלין שנמצאו בו. הוא מספר, ששנה לפני היעלמה, נתנה לו אחותו ייפוי
- כוח כללי. אף על פי כן נרשם שהבית נמכר ע"י María Elena בתאריך
שקדם להיעלמה, ע"י ייפוי כוח מיוחד שניתן לאדם בשם מר Eugenio Dure
ב- 15 בדצמבר 1983, בפני נוטריון בבירה ובשותפות עם איש צבא ששירת
בקורפוס הצבא הראשון, לשם הועברה María Elena.

מקרה זה, כמו המקרה הדומה של Raquel Nogueira Paulier (תיק מס' 2765),
הופנה לבית המשפט הארצי הפלילי מס' 1 של הבירה כתוצאה מתביעות שהופנו
ע"י ועדה זו.

פרשת *Cerruti - Palma - Gómez*, תיקים מס' 224 - 543 - 749
זהו מקרה בעל חשיבות מיוחדת במינה, שנוסף על כך שהובא בפני ועדה זו ע"י בני
המשפחה, שימש עילה לתביעות פליליות שונות לפני בתי המשפט בעיר הבירה
ובפרובינציה של מנדוזה. להלן סיכום ההתרחשויות:

בשעות הבוקר של ה- 10 בינואר 1977, עורך הדין Conrado Gómez, אב לחמישה
ויועץ מקצועי של החברה 'Cerro Largo S.A.', נחטף ממשרדו ע"י עשרה גברים

חמושים. במהלך המבצע הם גנבו כסף, אבזרי משרד ומכונית שהייתה בבעלותו. למחרת נעלם Horacio Mario Palma, נשיא החברה הנ"ל (Cerro Largo S.A.). גם הוא נחטף מביתו ע"י קבוצת אנשים חמושים; למחרת, ב- 12 בינואר 1977, נעלמו תעשיין יינות, בעל המניות העיקרי של Cerro Largo S.A. וחתנו Omar Masero Picolini. בשני המקרים נהגו החוטפים באלמות וגנבו את כל שביכולתם לשאת. ב- 27 בינואר 1977, השכם בבוקר, הגיעה קבוצת אנשים במדי צבא, במשאיות ובזזה לחלוטין את משרדו של הד"ר Conrado Gómez, בקומה הראשונה בשדרות סנטה פה, קרוב לשדרות קאז'או. כעבור חודש הופיעה קבוצה חמושה נוספת בחווה לגידול סוסים שנמצאה בפאסו דה לוס ליברס. היו שם מספר סוסי מרוץ של הד"ר Conrado Gómez הנעדר. הסוסים הוצאו משם באפריל ובמאי 1977 ע"י עובדים במדי צבא, שהביאו הוראה בכתב מאלוף-משנה מדרנו, מפקד המחנה דאז, בפאסו דה לוס ליברס. אחר כך הועברה הבעלות על הסוסים לאדם בשם Héctor Ríos nua Jפרטים אלה נודעו מתשובתו של ה- Jockey Club של בואנוס איירס לוועדה זו, שביקשה לדעת מי הם בעלי הסוסים. הוכח שהבעלות הועברה לאדם אחר ב- 7 בפברואר 1977, כמעט חודש אחרי היעלמו של בעל הסוסים. ארבעה חודשים אחרי החטיפה וההיעלמות של Victorio Cerutti, נקנה באותה דרך כל רכושו שהיה בצ'קראס של קוריה, במחוז לוחן דה קוד'ו, מנדוזה, ע"י אדם בשם Federico Williams עבור החברה Will Ri S.A.

באפריל 1976, כאשר בנו של Victorio Horacio Cerutti, יחד עם שותפו Magalio Raúl מכרו את חבילת המניות של החברה S.A. Establecimiento Vitivinícola Francisco P. Calise לד"ר Echeverri, Tamagnini, ו- Mota, בשווי מאתיים אלף דולר, התרחשו דברים בעלי חשיבות לא פחותה: ב- 16 באפריל עורכים כוחות הצבא מבצע במקום מושבה של החברה שמניותיה הועברו זה עתה ובביתם הפרטי של כל המשתתפים בעסקה, ועוצרים את כולם. כעבור שבוע משחררים את Echeverri, בעוד שהאחרים מועברים לידי הרשות המבצעת ושחררו רק באוקטובר 1976. Horacio Cerutti יוצא לחופשי בדצמבר של אותה שנה והוא מחליט להשתקע בחו"ל. כיוון שעורך הדין שהיה יועץ לאותה עסקה, היה הד"ר Juan Carlos Malagarriga, ו- Tamagnini ו- Mota העבירו את זכויותיהם למר Echeverri - מודיע לו האחרון שהחליט לשלם בתשלום אחד את כל החוב. ד"ר Malagarriga אומר ל- Echeverri כי במקרה כזה עליו להפקיד, באופן משפטי, סכום כסף זה לזכות המוכרים, כיוון שבאותה עת הם לא נמצאו בארץ. התשלום נעשה במשרדי הבנקו נסיון ארגנטינה, סניף ראשי, בו עבד ד"ר Malagarriga. מר Echeverri הגיע לשם בלוויית אשתו, איש מקצוע ועוד אנשים שלא הוצגו; עם סיום העסקה, וכאשר מר Echeverri עמד לעזוב את המשרד, הזדהו שני האנשים שהיו אתו כסרן Carlos Alberto Villanueva ו- César Hunts מפקד שני של גנדרמריה, ולקחו את הכסף שעמד להפקיד. ההסבר היחיד שנתנו לכך היה שהכסף 'בא מפעולות חתרניות'; הם לקחו את הכסף ונעלמו.

מאז לא נתקבלו כל ידיעות על אודות Conrado Gómez, Horacio Palma, Victorio Cerutti, Omar Raúl Masero Picolini.

עדותה של *Nilda Noemí Goretta*, תיק מס' 6321 לעדות זו נודעה חשיבות מיוחדת, הואיל ויש בה כדי לאשר את שתואר קודם לכן. מדובר בנעדרת משוחררת, שחלקים מדבריה נביא להלן:

חברי כוחות המשימה השתמשו בכלי רכב בלתי מזוהים לחיל שאליו השתייכו, ואחידים היו מוסוים כאילו היו שייכים למוסדות ממשלתיים או פרטיים. כלי רכב אלה נגנבו קודם לכן, ומספריהם הוחלפו. שלל הביזה הועבר במקרים מסוימים ל- ESMA ואוחסן במקום שכונה 'Pañol' (מחסן) שבהדרגה נגנבו ממנו הרהיטים ע"י חברי הקבוצה. בפברואר 1979 פעלה כבר סוכנות דירות ששיפצה בתים למכירה, הואיל ובמקרים רבים נהרסו הבתים למחצה כשניסו לחטוף את הדיירים. הם אילצו את העצור לחתום על מסמך שעל פיו הוא נתן ייפוי כוח למכירת ביתו. היו מקרים בהם היה ייפוי כוח זה מזויף.

עדותו של *Silvio Octavio Viotti*

ביום ה- 5 בספטמבר 1977 הוא נעצר ע"י אנשי צבא באחוזתו ששכנה בוילה גרן פרקה גינייסו, קורדובה. באותו מקום גרו גם בני הזוג *Juan Mogilner*. *Mogilner - Irene Gavalda de Mogilner* שנחטפו יום קודם לכן. העד מעיד במפורש שהרכוש הגנוב לא הוחזר לו, על אף ההבטחות שניתנו לו. בין הטובין הוא זוכר טנדר שברולט מודל 68, טרקטור דאוץ HP 35 עם מנוף הידראולי, מחרשה עם שתי סכינים, שתי משדדות - אחת בת 12 סכינים ואחת עם שיניים, 400 ארגזי פרי, שולחן עבודה בן 6 מ' למיון פרי וכמות גדולה של מכשירים זעירים. בנוסף לכך החזיקו שירותי הביטחון בבית עצמו במשך ארבע שנים. כעבור ארבע שנים מצא העד את כל מטעי האחוזה שרופים לחלוטין ואת הבית במצב גרוע, ללא חלונות ודלתות, ללא אבזרים סניטריים, מטבח וכל דבר בעל ערך (...). תיק מס' 5473.

עדותו של *Silvio Octavio Viotti* הבן

הוא נעצר, כמו אביו, באותו תאריך - 5 בספטמבר 1977, ע"י אנשי צבא, באחוזתו ששכנה בוילה גרן פרקה גינייסו, קורדובה.

... כאשר זכה להשתחרר, הלך פעמים מספר עם אמו לאחוזתו בגיניאסו וראה שהבית תפוס ע"י אנשי צבא מבית הספר הצבאי 'אנרל פז', חיילים סדירים ונגדים. פעמים רבות ראה שם תנועה של משאיות *unimog* של הצבא. פעמיים קיבלו רשות להיכנס ואז ראו שמהבית לא נותר דבר, אף לא רהיטים ואבזרים סניטריים. הרצפה במקומות אחדים נעקרה. כמו כן נוכחו בחסרונו של טרקטור שנרכש עם המקום, משדדת סכינים, גיפ שהיה בבעלות של *Mogilner*, מחרשה קטנה וטנדר שברולט, מודל 68 בצבע לבן. הוא דרש את רכושו והוסבר לו שהוא נמצא בבית הספר הצבאי. כמו כן שרפו את עצי הפרי. השכן, *Luis*

Operto, סיפר להם שראה כלי רכב פרטיים מוציאים מהבית רהיטים, סכו"ם וצלחות. שעשו זאת אזרחים ואנשי צבא אחדים (...) (תיק מס' 7581).

עדותה של María Dora Turra de Rojas

ב- 24 בנובמבר 1976, בשעה 20:30 בערך, נכנסה קבוצה של אנשי צבא במדים ובכלי רכב צבאיים לביתי, בסמטא סמוכה לרחוב אלפטקל 454, בשכונת אלטו אלברדי בקורדובה. הם היו חמושים היטב ופרצו כלימות לבית. קרוב לחצות קשרו את ידיי ועיניי במגבת, הוציאו אותי מהבית והעבירו אותי באמבולנס צבאי לקמפו דה לה-ריברה. כעבור שלושה ימים הגיעה בתי Celia Liliana Rojas שהובאה מלה-פרלה ונעצרה באותו מבצע. אף על פי שלא הייתה כל תביעה נגדי, הייתי עצורה עד יולי 1980. אז שחררו אותי אחרי שהייתי גם בבית הסוהר של דוטו בבואנוס איירס. באותו יום שוחררנו יחד, אני ובתי Celia Liliana. אני מצהירה בזה, שאחרי המבצע, נבזזו ביתי כולו, במשך מספר ימים, ע"י אנשי צבא ומשטרה ונגנבו ממנו מסמכי הבעלות על בית זה, ועוד בית שבבעלותי בקרוז דל אחה (...) (תיק מס' 4833).

עד עצם היום הזה, לא הצליחה María Dora Turra de Rojas להשיב לידיה את הבית בשכונת אלברדי ואת כל המסמכים הגנובים.

פרק 1 ט - יד. DOC.	שם הקובץ:
D:\LEOLAM LO OD	ספרייה:
C:\docs\arad6.dot	תבנית:
בא מבלוק 5	תואר:
	נושא:
/	מחבר:
	מילות מפתח:
	הערות:
3:56 25/05/2003 אחה"צ	תאריך יצירה:
9	מספר שינוי:
7:24 25/05/2003 אחה"צ	נשמר לאחרונה בתאריך:
Zadoff	נשמר לאחרונה על-ידי:
26 דקות	זמן עריכה כולל:
11:35 11/01/2005 לפנה"צ	הודפס לאחרונה ב:
	החל מההדפסה האחרונה שהושלמה
29	מספר עמודים:
9,754 (בערך)	מספר מילים:
48,773 (בערך)	מספר תווים: